

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
ÁLTALÁNOS ORVOSTUDOMÁNYI KAR

Parasport sportegészségügyi és sporttudományi háttere

Dr. Dömse Eszter
ortopéd- traumatológus szakorvos
PTE ÁOK Sportmedicina Tanszék

Pécs, 2028. okt.05.

1. Alapfogalmak

Sérülésprevenció= Sérülésmegelőzés:

A sportágspecifikus sérülések rizikótényezőinek a komplex feltárása és azok csökkentésére irányuló módszerek összesége, melyekkel csökkenthető a sérülések gyakorisága és azok negatív hatásai.

2. A sportsérülések negatív hatásai a fogynépekkel élők számára

2. A sportsérülések negatív hatásai a csökkent képességgel élők számára

Egyén szintjén:

- szöveti, szervi sérülés
- lelki trauma
- súlyosságától függően akár életminőséget súlyosan rontó tényező is lehet

Csapat szintjén: a. a sportoló ideiglenes elvesztése a csapat

- eredményességét befolyásolhatja
- terápiás, rehabilitációs költségek gazdasági terhet is jelent a csapatnak

3. A sérülésprevenció szintjei

3. A sérülésprevenció szintjei a parasportban

4.1. Sérülések fajtáinak, súlyosságának, gyakoriságának a feltérképezése

4.2. Sportágspecifikus sérülések etiológiájának, patomechanizmusának a feltárása

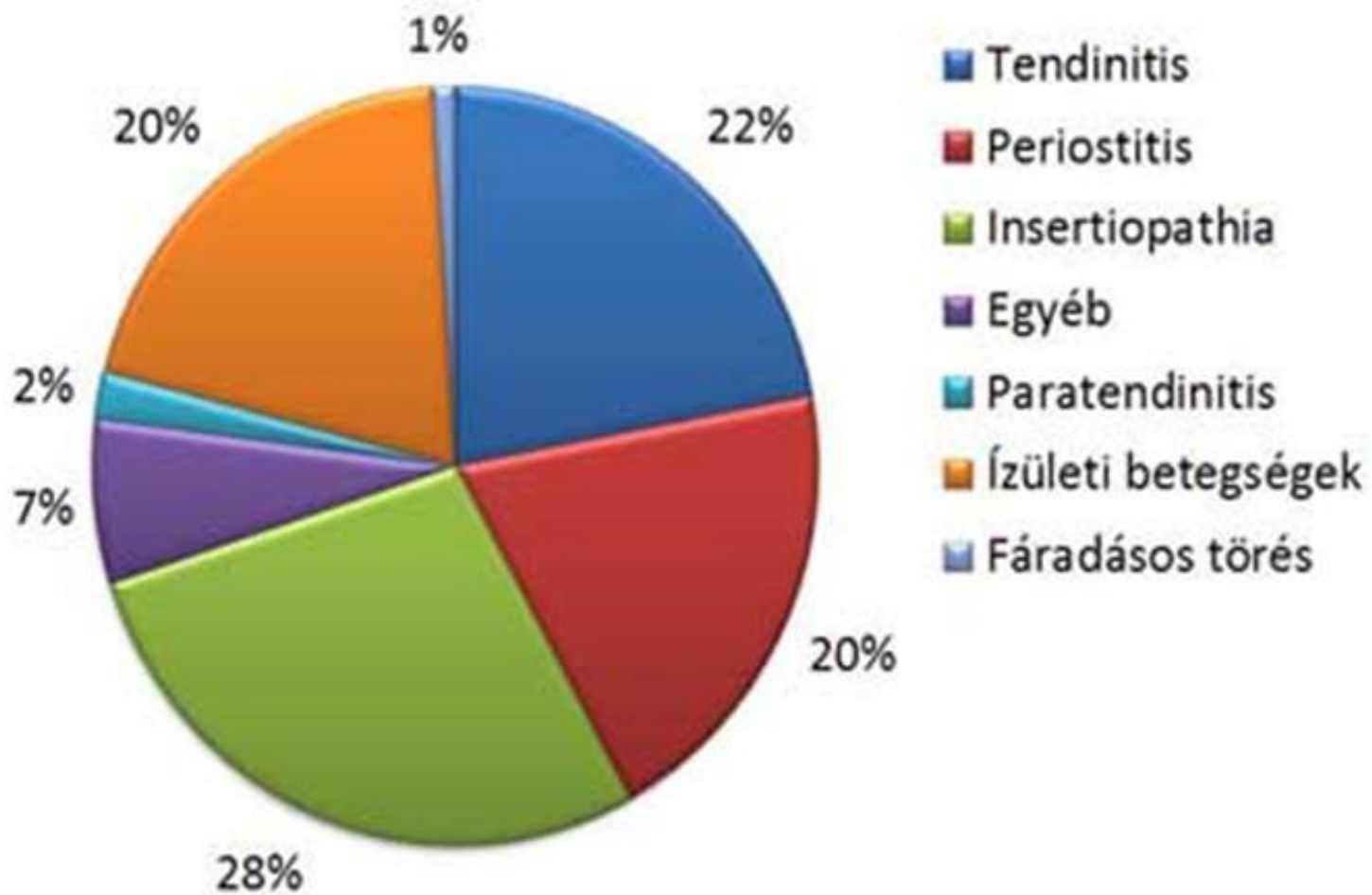
4.3. Sportágspecifikus sérülésprevenciós eljárások kidolgozása, bevezetése, gyakorlati alkalmazása

4.4. A meglevő eljárások értékelése, revideálása, fejlesztése

3. A sérülésprevenció szintjei a a parasportban

4.1. Sérülések fajtáinak, súlyosságának, gyakoriságának a feltérképezése

4.2. Sportágspecifikus sérülések etiológiájának, patomechanizmusának a feltárása

Belső tényezők:

- Nem, életkor
- Testalkat, izomerő, izomkötöttség
- Ügyesség, mozgáskoordináció
- Szalaglazaság, ízületi instabilitás
- Önismeret, lelki tényezők
- Korábbi sérülések

4.2. Sportágspecifikus sérülések etiológiájának, patomechanizmusának a feltárása

Külső tényezők:

- Sportágspecifikus játékszabályok
- Edzésterhelés
- Sportkörnyezet, sporteszközök, -felszerelés, -ruházat
- Csapat körüli sportszakemberek (erőnléti edző, rehabilitációs edző, gyógytornász, sportmasszőr, sportdietikus, csapatorvos, sportpszichológus)
- Egészségügyi háttér, sportorvosi vizsg.,
- Szociális körülmények: táplálkozás, alkohol fogyasztás, nikotin, anabolikus steroidok, egyéb drogfogyasztás

3. A sérülésprevenció szintjei a a parasportban

Sportkörnyezet

Sporteszközök, -felszerelés, -ruházat

Sporteszközök, -felszerelés, -ruházat

Sporteszközök, -felszerelés, -ruházat

4.3. Sportágspecifikus sérülésprevenciós eljárások kidolgozása, bevezetése, gyakorlati alkalmazása

Teljesítmény-élettani mérések (teljesítménydiagnosztika) a parasportban:

- Rendszeres edzés(fizikai munka) hatására az egyes szervrendszerek működésében változások jönnek létre, mely során a szervezet élettani funkciói a terheléshez elkezdenek alkalmazkodni, és fejlődni.
- Az alkalmazkodás folyamata megjelenik: a neuromuszkuláris rendszerben a motoros gyakorlatok végrehajtásában a cardiorespiratorikus funkciókban és az izomanyagcserében.
- Teljesítmény-élettani felmérésekkel az aktuális teljesítményt jellemző élettani mutatókat vizsgáljuk és értékeljük.

Terhelésélettani, teljesítményélettani vizsgálatok:

- *Ergometriás mérések:* során folyamatosan és pontosan mérjük az elvégzett fizikai munka mennyiségét.

Fajtái: futószalag ergométer

kerékpárgométer

karergométer

- *Spiroergometriás vizsgálatok:*

az izomanyagcseréről spirergometriás felméréssel kaphatunk információt. Spirográfia használatakor nem csak az elvégzett munkát mérjük pontosan, hanem a sportoló légzésteljesítményét is, a terhelés ergometriás eljárással történik, az arcra erősített maszknak köszönhetően a kilégzés egy zárt rendszerbe történik, amíg a belégzés a légtérből biztosított.

Terhelésélettani vizsgálatok haszna:

Értékelhető:

- az aktuális teljesítmény
- az edzőmunka
- az aktuális edzettségi állapot
- az aktuális egészségi állapot !!!!!!!
Parasportolóknál ez különösen fontos!!

Lehetségessé válik:

- az edzőmunka megtervezése
- eredményesebb versenyzés
- terhelhetőség mértéke és intenzitásának a megítélése

4. A sporttudományi háttér, avagy sérülésprevenció a gyakorlatban

PTE Sportmedicina Tanszék parasportolókkal folytatott sporttudományi kutatásai:

1, Sportsérülések előfordulási gyakoriságának vizsgálata hazai versenysportoló

kerekesszékes kosárlabdajátékosok körében:

kérdőíves felmérés nemzeti bajnokságban játszó 4 csapattal :online- covid- személyesen

összes játékos felmérése

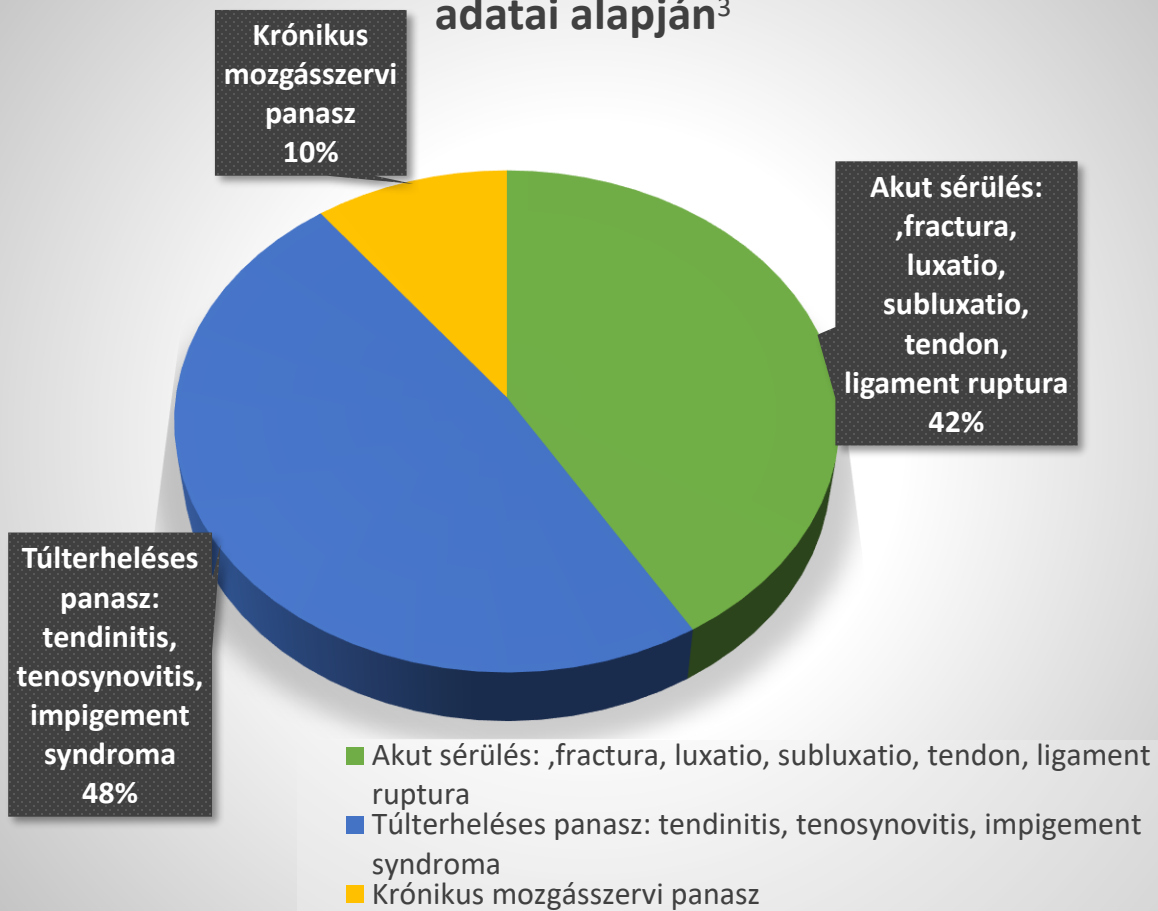
Sportágspecifikus sérülések
gyakoriságának,
karakterisztikájának elemzése
Nemzetközi irodalmi adatokkal
való összehasonlítása

Sportágspecifikus
sérülésprevenációs módszerek
kidolgozása

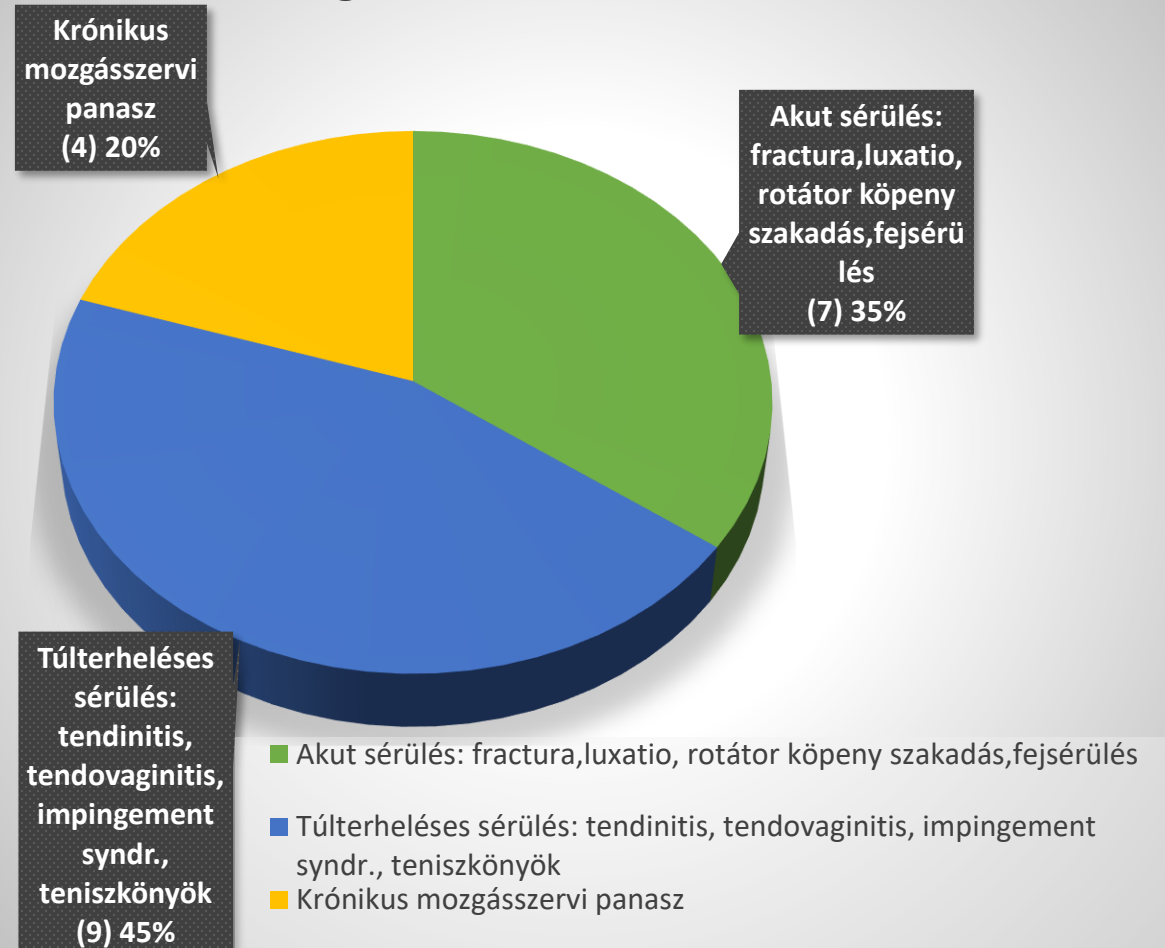
Eredmények :

Mozgásszervi eredetű parasportsérülések típusai sérülésmechanizmus szerint

Mozgásszervi sérülések eloszlása 2018 NBWC adatai alapján³

Mozgásszervi sérülések eloszlása hazánkban

PTE Sportmedicina Tanszék parasportolókkal folytatott sporttudományi kutatásai:

2,Parasportolók fizikai állapotfelmérésére és edzettségi állapotának a mérésére szolgáló protokoll

kidolgozása:

a, általános egészségi állapot felmérésére és az anamnézis felmérésre szolgáló kérdőív+mozgásszervi fizikális vizsgálat

b, pálya tesztek az adott sportágra adaptálva

c, teljesítményélettani mérésekre szolgáló protokoll(nyugalmi EKG, szív UH, karergometria, spiroergometria , DEXA-Dual energy

X_ray absorptiometry)

Általános mozgásszervi állapotfelmérés + Személyre szabott edzésterhelés kialakítása

- Anamnéziszfelvétel, általános mozgásszervi vizsgálat (ortopéd-traumatológus)
- Fizikális állapotfelmérés, pályatesztek
- Terhelésélettani, teljesítményélettani vizsgálatok

Személyre szabott sportágspecifikus edzésterv és rehabilitációs terv

Optimális edzésterhelés, növekvő sporteredmények, sérülésprevenció

4. A sportegészségügyi háttér helyzete régióinkban

4. A sportegészségügyi háttér helyzete régióinkban

PTE Sportmedicina Tanszék:

- Biztosítjuk a PEAC Paraszport szakosztály valamennyi sportág sportolójának megfelelő egészségügyi ellátását, mozgásszervi szűrővizsgálatait, a PTE Testnevelés- és Mozgásközponttal, PTE Traumatológiai klinika, együttműködve pedig a mozgásszervi rehabilitációját.
- Covid-al kapcsolatos egészségügyi teendők, tesztek, oltással kapcsolatos tájékoztatás, post- covid kivizsgálások menedzselése

Klinikai Központ Reumatológiai és Immunológiai Klinika -Korai mozgásszervi rehabilitációs részleg-

Dr. Varjú Cecilia –egyetemi docens, orvos szakmai igazgatóhelyettes segítségével-

csökkent képességűek mozgásszervi rehabilitációjának része legyen a parasport

PARASPORT=TERÁPIA

Valóság:

- **Parasportolók posttraumás komplex mozgásszervi rehabilitációja – nincs megoldva**
(pl.: Ausztria- Magyarország-Pécs (Dél-Dunántúl) (Budapest-Soproni tigrisek))
- **A bajnokságok, sportesemények e.ü-i háttere nincs megoldva**
(pl. a nemzeti kosárlabdabajnokságokon, Pécs kivételével nincs a meccseken orvosi jelenlét)
- **Egészségügyi rendszerben nincsenek külön finanszírozva, nincsenek külön kontingensek csak amelyik csapat egy nagy sportegyesület része**
(pl. PVSK, PEAC szerződése van a PTE ÁOK -val)

Jövő: szemléletváltás a parasportban

Egészségügyi háttér szempontjából:

- **Nagy sportegyesületbe való beolvadás:**
- **csökkent képességűek mozgásszervi rehabilitációjának része legyen a parasport**

PARASPORT=TERÁPIA

Tudományos háttér szempontjából:

Több sportoló- több lehetőség mérni- módszerek kidolgozására

PARASPORT= egészség megtartása, életminőség javítása

SÉRÜLÉS = életminőség, egészségromlás

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
ÁLTALÁNOS ORVOSTUDOMÁNYI KAR

